

MORGENAVISEN Jyllands-Posten

Chefredaktion: Jørgen Ejbøl (ansvarhavende),
Ulrik Haagerup og Carsten Juste

Direktion: Jørgen Ejbøl (administrerende),
Jens Bruun og Svend Dam

Udgiver og tryk: Jyllands-Postens Fond - Jyllands-Posten A/S
8260 Viby J. Telefon 87 38 38 38

Jyllands-Postens øvrige telefonnumre findes på side 2

Krak og kontrol

VERDEN OVER gik finansverdenen mandag i chok efter nyheden om, at Storbritanniens ældste og mest velanskrevne bank, Barings, er gået ned efter tab på over syv milliarder kroner.

På mange børser dykkede aktiekurserne, og britiske pund fik en ublid medfart, da mange fik travlt med at flytte deres værdier over i tyske Danmark og tyske værdipapirer.

Åbenbart føler finansverdenen sig mere sikker på den kontrol, der udøves af den tyske forbundsbank, Deutsche Bundesbank, end den kontrol eller mangel på samme, der udøves af den britiske nationalbank, Bank of England.

Barings, der blev grundlagt i 1762, er gået ned, fordi en direktør i bankens Singapore-afdeling har spekuleret for et svimlende milliardbeløb.

Han har satset bankens penge og mere til på, at de japanske aktiekurser ville stige. Jordskælvet i Kobe og den matte økonomiske udvikling i Japan har imidlertid ført til vigende kurser på børsen i Tokyo, og derfor har Barings tabt mindst syv milliarder kroner.

Tabet kan meget vel blive endnu større, fordi kursfaldet i Tokyo fortsætter. Mandag faldt kurserne således med næsten fem procent ... på grund af krakket i Barings.

Bankens ledelse har ikke været vidende om Singapore-medarbejderens vanvittige hasardspil. Til gengæld har sagen vist, at bankens interne kontrolsystemer ikke har været tilfredsstillende. Det forhold, at ingen i dag ved, hvor store de samlede tab bliver, er også forklaringen på, at ingen af Storbritanniens øvrige banker har vist sig villige til at overtage resterne af Barings - herunder bankens mange prominente privatkunder.

Ingen vil udskrive en blankocheck for at overtage en bank, hvis interne kontrol har vist sig så mangelfuld, og hvor skabene måske rummer andre økonomiske lig.

HF - ikke halv-færdig

FOR TRE år siden fejredes 25 års jubilæet for nyskabelsen i dansk ungdomsundervisning - Højere Forberedelseseksamen, HF.

Denne eksamen skabtes i de glade 60'ere, for lovgiverne resolverede fornuftigt, at nu skulle modne elever fra hjem uden klaver, leksikon og tradition for uddannelse have en chance for en videregående uddannelse.

HF blev fra begyndelsen en konkurrent til gymnasiet: HF normeredes til to års undervisning mod gymnasiets tre - der var jo tale om ekstra modne elever.

Og HF blev lagt friere an med vægt på mange steder på større afstand til den gamle latinske, end skik ellers var i gymnasiet - dengang.

Alt det ligger år tilbage og er et godt stykke fra dagens virkelighed.

Trods konkurrencen fra HF er tilgangen til gymnasiet nu oppe på 34 pct. af en ungdomsårgang, mens 12 pct. af en årgang tager HF.

Det er nok den slags, der har fået Henning Gade, undervisningsminister i Dansk Arbejdsgiverforening, til at erklære, at man lige så godt kan nedlægge HF, som bare sigter mod samme mål som gymnasiet, men på et lavere niveau.

Henning Gade har ret, for så vidt angår gymnasiernes HF-klasser, for i

På sin vis er det mærkværdigt, at finansverdenen er gået i chok på grund af Barings' krak.

Inden for det seneste halvandet år har banker, virksomheder og offentlige institutioner tabt to-cifrede milliardbeløb på hasarderet spekulation med betrodte midler.

Efterhånden kender finansverdens fantasi ingen grænser, når det drejer sig om at opfinde nye måder at tjene penge på.

Verden over har der i 1990'erne udviklet sig et enormt marked for de såkaldte "derivativer". Det vil sige kontrakter, hvor man spekulerer i, hvordan aktier, obligationer, rentesatser, valutaer, m.m. vil ændre sig i kurs.

Der er ikke blot tale om at gardere sig mod fremtidens uforudsigelighed, men at tjene så mange penge som muligt på at spekulere i fremtiden.

I mange tilfælde er disse kontrakter lige så risikable som at satse formuen på en glad eller trist aften i et spillekasino. Blot sættes spillet i et respektabelt skær, fordi ansatte banker og finansinstitutioner spiller med.

Barings' krak har til fulde demonstret, at banker ikke er bedre til at spå end alle andre.

Desværre har krakket også vist, at selv de mest velanskrevne pengeinstitutter kan glemme at følge med tiden og indrette deres interne sikkerhedssystemer sådan, at en enkelt medarbejder ikke kan ekspedere banken over i historiebogen.

Man må håbe, at verdens nationalbanker nu tager sig sammen og får opstillet regler, der sikrer effektiv kontrol med den del af finansverdens aktiviteter, som ikke adskiller sig synderligt fra hasardspil.

Almindelige bankkunder, uskyldige ansatte og uvidende aktionærer kan ikke være tjent med, at begivenheder på pengeverdens overdrev i værste fald kan udløse en global kædereaktion, der i sidste ende truer hele det internationale pengesystem.

det mellemliggende kvarte århundrede har gymnasiet og HF påvirket hinanden, så der i dag ikke i undervisningsform er reel forskel på de to.

Men HF har i efterhånden mange år fungeret som en fortsættelse af folkeskolen og er altså bestået af elever, der lige så godt kunne gå i gymnasiet. Imidlertid tager de stadig HF-eksamen på to år uden at have den moden, som var forudsætningen.

Resultatet har været, at et ni-tal til HF-eksamen ikke kan ligestilles med et ni ved studentereksamen.

Og ved universiteter bagefter? Her blinker HF'ernes afslagsprocent i neon, sagde en studievejleder sidste efterår.

At nedlægge HF på gymnasierne er imidlertid én sag, noget helt andet er HF på voksenuddannelsescentrene (VUC). Her fungerer HF stadig efter de oprindelige hensigter, modne mennesker begynder ofte med et enkelt HF-fag og udvider senere til flere, eventuelt en fuld eksamen.

Det er højskolen i ny form, der her udfolder sig til glæde for dem, der ikke fik førnævnte uddannelse i tide. Og for samfundet.

Den form for HF må bevares, uanset arbejdsgiverinteresser i at få fat i de yngre årgange.

MENINGER

Grønne afgifter går lukt i statskassen

Af Jens Vibjerg, folketingsmedlem for Venstre

DET ER rent hykleri, når Torben Lund (S) 16/2 i JP skriver, at regeringens forslag om grønne afgifter kun er af hensyn til miljøet - og bestemt ikke for at skaffe flere penge til statskassen.

Der er ikke meget miljøhensyn i helt eller delvist at friholde de mest energitunge virksomheder, sådan

som regeringen lægger op til. Det siger regeringen selvfølgelig, fordi der er relativt få af disse virksomheder, og fordi de repræsenterer mange arbejdspladser.

Men regeringen ser helt bort fra, at en lang række mindre virksomheder rammes hårdere eller i det mindste lige så hårdt af de grønne afgifter. Medarbejderne på de mindre virksomheder vil blive ramt hårdt - både menneskeligt og økonomisk, men disse små eller mellemstore virksomheder synes bare ikke så meget i landskabet.

Vi ved jo, at de fleste af de nuværende miljøafgifter ryger lige lukt i statskassen. Og selv om regeringen siger, at de nye grønne afgifter skal føres tilbage til virksomhederne, så skal de jo fordeles efter den gamle socialistiske planøkonomiske model, hvorefter de ineffektive hjælpes, og de effektive straffes.

Regeringen ved godt, at den direkte skatteskrue ikke kan strammes mere til. Regeringen har derfor brug for en ny hane at skruer på for at kunne finansiere den fortsatte vækst i den offentlige sek-

tor. Undersøgelser viser, at frivillige aftaler, råd og vejledning giver gode resultater til gavn for miljøet. Venstre ønsker at gå ad frivillighedens vej. Virksomhedernes konkurrenceevne skal ikke forringes.

I Danmark er vi heldigvis allerede på forkant med en begrænsning af CO₂-udslippet sammenlignet med de lande, vi ellers samarbejder og sammenligner os med. Lad os glæde os over det og så lade være med at ødelægge dansk erhvervsliv i fejlagtig og hyklerisk velvilje overfor miljøet.

PP05

Magtens farve er grøn

Af Steen Steensen, lektor, Vesterled 11, Ranum

DEN 20. FEBRUAR. Møde i Hannæs Hallen, Krudt Peters møde. Fra nær og fjern strømmer mennesker til. Ofrene for miljøterroren ankommer i stort tal. Adskillige kører forgæves. Ved de 1200 må dørene lukkes.

Det er ikke et almindeligt debatmøde om miljøpolitikken, men et oprørs-møde. Hvordan organiseres der et modspil over for miljøbevægelsen? Hvorledes genoprettes arbejdspladser menneskes handlefrihed? På hvilken måde er det muligt at få fornydelse og de mange udmyglende stoppet?

I dag er magtens farve grøn. Politik og embedsvæsenet tromler frem. Der er frit slag. Miljø foran og alt er tilladt. Kommisærerne vader ind på private ejendomme efter forgodtbefindende. De folkevalgte har sat grundlovens frihedsrettigheder ud af kraft. En dommerkendelse behøves ikke. Bureaukraterne går fra værksted til værksted, fra gård til gård, fra fiskeskutter til fiskeskutter. Alle arter af næringsdrivende nedværges. Dambryggerne forekommer retløse. Skrothandlere og kabelafbrændere, minkfarmer og muslingefiskere tyranniseres af det grønne

korps. Et utåleligt formynderi hemsøger landdistrikterne.

Nye ridefogeder

En sådan magt har ikke set sin lige i Danmark siden adelsvældets fald. Men de nye ridefogeder synes nok så effektive som forgængerne i embedet. Lovværket, politi og domstole står til rådighed for miljøkommissærerne. Ideologisk kan korpsen regne med fuld opbakning. Den offentlige mening er grøn. Videnskabens støtte mangler ej heller. Kolossale ressourcer sættes ind mod de næringsdrivende.

Den grønne magt skubber naturen foran sig. De nye herremænd vil gøre noget for dyr og planter, moser og enge, skove, farvande, søer og vandløb. I Krudt Peters område hører fuglene op som skjold. Men hvad er det for en magt, der har ikkædet sig grønne dragter? Hvilke interesser gemmer sig bag den foregivne natur- og dyrevenlighed? Ideologikritikken må ind i billedet.

De intellektuelles krig

Sagt rent ud. Forureningen er opfundet af intellektuelle. Miljøproblemer bliver til på de højere læreanstalter. I statsens bureaukratiske centre produceres tillige angst og dommedag. Miljødebatten er et politisk fænomen. I saglig forstand er den falsk. Magtens opfindsomhed må aldrig underverdes i den sociale kamp.

Den økologiske krig er de intellektuelles krig. Angrebene sættes ind mod den produktive befolkning. Frontopstillingen mangler intet i tydelighed. Den frembrusende uddannelseskasse står op mod de mennesker, der skaber samfundets materielle værdier. Ikke bare kommer de intellektuelles traditionelle foragt for håndens arbejde til udtryk med fuld styrke, men det drejer sig også om herredømmet over den fysiske produktion. Miljøkamp er klassekamp. I denne omfattende sociale strid beløber miljøet sig til et middel.

Således er miljøet ikke alene et felt for private miljøorganisationer. Det politisk-administrative magtapparat trænger erobrende frem i landskabet. Over alt opsluges handlefriheden af handlingsplaner og øvrighed.

Miljøbevægelsen er kulturdødeliggende. Den opløser selvstændighedskulturen. Bureaukratiet træder i dens sted. Oprørsmodet i Hannæs Hallen skal begribe i dette perspektiv. Det drejer sig om at slå politik og embedsvæsenet tilbage.

Men hvordan? En ting kan siges med det samme. Oprøret må starte på flad mark. De politiske partier kan ikke bruges til noget. Politikere er den lille mands naturlige fjende, siges det. Netop, politik er et redskab i overklassens hænder. I dag formuleres og formes politikken af intellektuelle. Parti og stat

udgør en enhed. Partierne kappes om at være mest grønne. De folkevalgte er blevet et demokratisk problem.

Heller ikke de faglige organisationer er anvendelige i opgøret med formynderiet. Ligesom partierne fungerer de som statens arme. Fagforeningerne fører en samarbejds politik om miljølovene. Ingenlunde forekommer det hensigtsmæssigt med en samarbejds politik. Der er brug for en modstandspolitik.

I velkomsttalen i Hannæs Hallen lagde Krudt Peter op til et vendepunkt i miljødebatten. Forhåbentligt har statens hersen toppet. Miljøbevægelsens selvforståelse kan efter Hannæsmodet næppe forblive ubeskadiget.

Øjeblikket er kommet

Men der skal mere håndfaste oprørshandlinger til. Rundt om i sognene må der oprettes forsvarsceller eller borgerværn, som kan opfatte angrebene fra de folkevalgte og bureaukraterne. Civil ulydighed synes særdeles effektiv mod et system, der forudsætter lydighed. Men pas på omklammer. Professionelle politikere og organisationsfolk afskyr som pesten folkelige bevægelser.

Alle frihedsorienterede mennesker bør engagere sig i kampen mod miljøterroren. Chancen for en generobring af friheden har aldrig været større. Øjeblikket er kommet.

Giv færingerne en lodret undskyldning

Af Poul Gerhard C. Kristiansen, landsformand for Retsforbundet

DET ER EN utrolig arrogant holdning, den danske statsminister, regeringen og de konservative lægger for dagen i forhold til Færoerne.

Det er også en fattig holdning, når det svar, man giver Færoernes absolut rimelige krav om en dommerundersøgelse, er trusler om at stoppe den økonomiske hjælp til øerne.

Oven i købet trusler, som hviler på et ualmindelig løst grundlag. Hvis folk skulle miste forståelsen for at hjælpe Færoerne, er det ikke på grund af kravet om en dommerundersøgelse,

som jo netop ville give landet langt bedre muligheder for at komme til bunds i den spegede affære om Den Danske Banks transaktioner.

I realiteten er det folketingsflertallet, der trækker sagen i langdrag. Det er folketingsflertallet, der ikke vil til bunds i sagen, ikke færingerne.

Afledningsmanøvre

Det er udelukkende et særdeles usmageligt forsøg på at aflede opmærksomheden fra sagen, når regeringspolitikere bruger disse trusler. Et desperat forsøg på at redde ansigt.

På efterhånden mange områder har Poul Nyrup og regeringen demonstreret en utrolig utroværdighed og manglende besluttsomhed. Der er efterhånden ikke noget tilbage af

Poul Nyrups moralske felttog, som blev lanceret, da han i sin tid overtog regeringen.

Det mest alvorlige ved denne sag er den fornemelse, man sidder tilbage med, nemlig at regeringens arm er blevet vredet om af Den Danske Bank. Og at der i virkeligheden er tale om, at beslutningen er taget i Den Danske Banks direktionlokal og ikke på Christiansborg. Det er vel også forklaringen på, at den aggressive tone fra flere regeringspolitikere som Pia Gjellerup og Peter Duetoft nu bliver så skinger i tonen.

Folkestyret svækkes

EU har allerede frataget os selvstændigheden på en række områder. Nu lader det så til, at beslutninger på de områder, vi stadig

har tilbage, flyttes uden for Folketinget. Folkestyret svækkes mere og mere.

Den arrogante holdning over for Færoerne må stoppe nu. Kun en grundig dommerundersøgelse kan komme til bunds i sagen. Derimod er det regeringspolitikernes og de konservatives brutale fremfærd over for færingerne, der forhindrer, at man kan få kendsgerningerne på bordet. Det er disse såkaldte ansvarlige politikeres holdning, der vil skade den folkelige forståelse for dansk økonomisk hjælp og i den sidste ende - måske uopretteligt - skade rigsfællesskabet.

Der er grund til at stikke færingerne en lodret undskyldning for den danske arrogance.

I parentes bemærket

ORDENE skraldemænd, renovation og renovationsvæsen er tilsyneladende på vej ud af det danske sprog.

Vi skal i stedet tale om affaldshåndteringssystemer. Æren for denne sproglige nydannelse tilkommer landets energiske miljøminister Svend Auken, som i sidste uge fremsatte et lovforslag, hvis titel i sig selv understreger, hvor dejligt vort modersmål er.

Den lyder sådan: "Forslag til lov om godtgørelse i forbindelse med indsamling af blyakkumulatorer og hermetisk forseglede nikkel-cadmium-akkumulatorer (lukkede nikkel-cadmium-batterier)".

Svend Auken begrundet sit forslag med, at en effektiv indsamling af batterierne vil kunne fjerne disse helt eller delvis fra de almindelige affaldshåndteringssystemer.

Det betyder, at batterier fra elektriske tandbørster, håndværktøj, mobiltelefoner og batteridrevet køkenudstyr ikke må smides i affaldssækken for at blive båret væk af skraldemændene. Allerede i dag skal de afleveres i bestemte beholdere, men den regel fungerer åbenbart ikke effektivt.

Sproget bliver rigere, når vi indfører ord som affaldshåndteringssystemer.

For de fleste former for arbejde går ud på at håndtere et eller andet.

Inden længe vil kørelæreren ikke reklamere med køreundervisning, men med, at just denne køreskole tilbyder landets bedste kørekort erhvervelseshåndteringssystemer. For ikke at tale om universiteterne, der blandt meget andet har de bedste uddannelses-til-cand. mag. i-dansk-og-historie-håndteringssystemer.

Jo, ministeren for energi og miljø vil luge ukrudtet bort i vort modersmål og erstatte det med smukke sproglomster.

ANDRE ministre prøver at følge med i bestræbelserne på at gøre det danske sprog smukkere.

Skatteministeren har fremsat et lovforslag, som handler om biler, der betegnes som registreringsafgiftspligtige.

Nu er registreringsafgift jo i sig selv et ganske langt ord, men der kan næppe anføres tvungne grunde for at gøre det endnu længere.

I før-ministeriel dansk sprogbrug ville man tale om biler, hvoraf der skal betales registreringsafgift.

Boligministeren kan også.

Ole Løvig Simonsen (S) taler i bemærkningerne til et lovforslag om "lejemål beliggende i blandede ejendomme". Blandede ejendomme er sådan nogle, som rummer både beboelse og erhverv.

Formuleringen "er beliggende i" kan med held ændres til "ligger i".

Men det er et spørgsmål, om et lejemål kan siges at ligge i en ejendom, for det betyder vel lejekontrakt.

Ministeren kan kort sagt udtrykke sig mere klart ved at tale om lejligheder i blandede ejendomme.

Ingen vil være i tvivl om, at de pågældende lejligheder må ligge i blandede ejendomme, og ordene "ligger i" er derfor overflødig.

Propos ligge i: Ordet lejemål må ikke forveksles med lejemål. Det var i ældre lovsprog betegnelsen for samlede uden for ægteskab, særligt når det medførte besvangrelse.

DE omtalte eksempler på ministres udtryksmåde er udsalg af det, der undertiden kaldes cancellistil.

Det var oprindelig betegnelsen for en juridisk sprogbrug, som var omstændelig og kendetegnet af en meget indviklet sætningbygning. Cancellistilen havde ifølge et ældre leksikon "et præg af uforståelighed og utilgængelighed, af vidtløftighed og omsvøb".

Den moderne cancellistil søger imidlertid at give en klar og utvetydig tilkendegivelse eller ifølge det gamle leksikon: Der er intet til hinder for, at cancellistilen kan præges af både finhed og elegance.

Således som det i parentes bemærket tilstræbes af

Kancellisten

TEMADEBAT
SIDE 10, 1. DEL